

Muzyka

Program nauczania muzyki w klasach IV-VII
(II etap edukacji)

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. **Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.** Uczeń indywidualnie i zespołowo muzykuje, tworzy i improwizuje proste struktury dźwiękowe i układy ruchowo-taneczne, przedstawia cechy i charakter wykonywanych utworów werbalnie i pozawerbalnie, rozwijając swoje zdolności i umiejętności muzyczne, preferencje oraz umiejętności wartościowania wytworów kultury.
- II. **Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.** Uczeń rozumie podstawowe pojęcia i terminy muzyczne niezbędne w praktyce wykonawczej, percepcji oraz prowadzeniu rozmów o muzyce, poszukiwaniu informacji i twórczym działaniu, dostrzegając przy tym wzajemne relacje między nimi.
- III. **Wiedza o kulturze muzycznej, narodowym i światowym dziedzictwie kulturowym.** Uczeń interpretuje zjawiska związane z kulturą muzyczną, słucha muzyki, rozpoznaje, rozróżnia i omawia jej cechy, przedstawia własny stosunek do słuchanego i wykonywanego repertuaru, jest świadomym odbiorcą sztuki.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.

1. W zakresie śpiewu. Uczeń:

- 1) śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z akompaniamentem) minimum 10 różnorodnych utworów wokalnych w roku szkolnym:
 - a) piosenki z repertuaru dziecięcego, młodzieżowego, popularnego i ludowego, b) wybrane pieśni (w tym artystyczne i patriotyczne),
 - c) kanony;
- 2) poprawnie śpiewa z pamięci, zachowując należyłą postawę, hymn państwowy „Mazurek Dąbrowskiego”;
- 3) śpiewa, dbając o emisję i higienę głosu, stosuje ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i inne, zachowując naturalne właściwości głosu;
- 4) wykonuje solo lub w zespole „rapowanki”, rytmiczne recytacje itp.;
- 5) tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:
 - a) struktury melodyczne,

- b) sygnały dźwiękowe (w kontekście danej tonalności),
- c) prosty dwugłos (burdon, ostinato, głos towarzyszący górny lub dolny),
- d) głosowe ilustracje dźwiękowe (onomatopeje) do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;
- 6) improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad.

2. W zakresie gry na instrumentach. Uczeń:

- 1) gra na instrumentach ze słuchu lub/i przy pomocy nut (w zespole lub / i solo) na jednym lub kilku instrumentach melodycznych (do wyboru np. flet podłużny, flażolet / flecik polski, pianino, keyboard, gitara, dzwonki, metalofon, ksylofon i inne) oraz perkusyjnych niemelodycznych:
 - a) schematy rytmiczne, b) melodie,
 - c) proste utwory,
 - d) akompaniamenty;
- 2) gra na wybranym instrumencie melodycznym Hymn Europy (instrumentalną wersję „Ody do radości” L. van Beethovena);
- 3) odtwarza gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne;
- 4) tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:
 - a) proste struktury rytmiczne,
 - b) swobodny akompaniament rytmiczny i melodyczny,
 - c) instrumentalne ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;
- 5) improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów.

3. W zakresie ruchu przy muzyce. Uczeń:

- 1) odtwarza ruchem proste rytmy i schematy rytmiczne;
- 2) wykonuje podstawowe kroki, figury i układy taneczne:
 - a) polskich tańców narodowych: poloneza, kujawiaka i krakowiaka,
 - b) wybranych tańców ludowych (szczególnie własnego regionu),
 - c) wybranych tańców różnych narodów,
 - d) wybranych tańców towarzyskich (fakultatywnie);
- 3) improwizuje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzy ilustracje ruchowe do muzyki.

4. W zakresie słuchania i percepcji muzyki. Uczeń:

1) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej (fragmentów lub/i w całości): a) reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności),
b) muzyki jazzowej i rozrywkowej,
c) polskich pieśni artystycznych i patriotycznych,
d) utworów ludowych w postaci oryginalnej i artystycznie opracowanej;

2) rozpoznaje ze słuchu:

a) brzmienie instrumentów muzycznych,
b) brzmienie głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas,
c) podstawowe formy muzyczne: AB, ABA, ABA1, rondo i wariacje,
d) polskie tańce narodowe,
e) aparat wykonawczy: solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band i zespół folkowy;

3) rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;

4) przedstawia słuchaną muzykę za pomocą środków pozamuzycznych (łączy muzykę z innymi obszarami wiedzy):

a) odzwierciedla graficznie cechy muzyki i strukturę form muzycznych,
b) rysuje, maluje oraz układa teksty do muzyki,
c) werbalizuje emocje i odczucia,
d) opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów.

II. Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

1. Uczeń zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce:

1) podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;
2) określa podstawowe elementy muzyki (rytm, melodię, harmonię, agogikę, dynamikę, kolorystykę, artykulację).

2. Uczeń odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej:

1) nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii;
2) różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz;

- 3) zna skróty pisowni muzycznej: repetycja, volty, da capo al fine;
- 4) zna podstawowe oznaczenia: metryczne, agogiczne, dynamiczne i artykulacyjne oraz fermatę;
- 5) potrafi posługiwać się symboliką beznutową (np. tabulaturą, fonogestyką, uproszczoną fonogestyką, tataizacją).

3. Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje podziału:

- 1) instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je;
- 2) głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas) oraz technik wokalnych (np. śpiew estradowy, śpiew biały, jodłowanie i inne);
- 3) aparatu wykonawczego (solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band, zespół folkowy).

4. Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki:

- 1) muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, instrumentalna, wokально-instrumentalna, artystyczna, rozrywkowa, ludowa oraz do wyboru: sakralna, filmowa, teatralna i inne);
- 2) stylów muzycznych (do wyboru: pop, rock, jazz, folk, rap, techno, disco, reggae i inne);
- 3) form muzycznych: budowa okresowa, AB, ABA, ABA1, kanon, rondo, wariacje, pieśń, opera, balet, operetka, musical, koncert, symfonia;
- 4) faktury muzycznej: homofoniczna, polifoniczna.

5. Uczeń określa charakterystyczne cechy:

- 1) polskich tańców narodowych: poloneza, mazura, kujawiaka, oberka, krakowiaka;
- 2) wybranych polskich tańców ludowych z uwzględnieniem własnego regionu;
- 3) wybranych tańców towarzyskich i współczesnych.

6. Wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich.

7. Porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Mikołaj Gomółka, Jan Sebastian Bach, Antonio Vivaldi, Wolfgang Amadeusz Mozart, Ludwig van Beethoven, Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko, Karol Szymanowski, Witold Lutosławski, Wojciech Kilar, Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki i inni).

8. Potrafi uzasadnić własne preferencje muzyczne, argumentując swoje wybory.

9. Tworzy, odtwarza i zapisuje muzykę przy użyciu dostępnych technologii.

III. Kultura muzyczna, narodowe i światowe dziedzictwo kulturowe. Uczeń:

- 1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej;
- 2) zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne;
- 3) poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach;
- 4) poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu;
- 5) wyszukuje nagrania z literatury muzycznej w celu zilustrowania twórczości kompozytorów, cech epoki, charakterystyki stylów, przygotowując prezentacje lub/i, muzyczne portfolio;
- 6) uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej);
- 7) angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska;
- 8) uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych;
- 9) stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców.

KRYTERIA OCENY OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW W SKALI OCEN SZKOLNYCH

Ocenę **celujący** otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a także:

- szczególnie interesuje się muzyką, posiada rozszerzone wiadomości z zakresu wiedzy o muzyce oraz umiejętności twórcze z zakresu tworzenia i ekspresji muzycznej,
- ma wzorowo zorganizowany warsztat pracy,
- jest wyróżniająco aktywny na lekcjach,
- samodzielnie i twórczo rozwija indywidualne uzdolnienia artystyczne i zainteresowania muzyczne na zajęciach pozalekcyjnych, np. w zespole wokalnym, zespole instrumentalnym, zespole tanecznym,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w praktycznych i teoretycznych zadaniach muzycznych,
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy,
- prezentuje swoje umiejętności muzyczne w szkolnych i środowiskowych uroczystościach, akademiach, imprezach artystycznych,
- reprezentuje szkołę w konkursach muzycznych,

- uczestniczy w życiu kulturalnym poprzez udział w koncertach i spektaklach muzycznych.

Ocenę **bardzo dobry** otrzymuje uczeń, który opanował na wysokim poziomie zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki, ponadto:

- posługuje się w szerokim zakresie zdobytymi wiadomościami w praktycznych i teoretycznych zadaniach muzycznych,
- realizuje pomysły muzyczne rozwijając własne uzdolnienia i zainteresowania muzyczne,
- ma bardzo dobrze zorganizowany warsztat pracy,
- wykazuje dużą aktywność na lekcji,
- starannie wykonuje ćwiczenia praktyczne,
- bardzo dobrze wywiązuje się z powierzonych zadań,
- potrafi bronić swój pogląd i postawę twórczą,
- jest zawsze przygotowany do zajęć.

Ocenę **dobry** otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy w stopniu dobrym , a także:

- potrafi wykorzystać zdobyte wiadomości i umiejętności w ćwiczeniach i zadaniach muzycznych,
- stara się wywiązywać ze swoich obowiązków,
- ma dobrze zorganizowany warsztat pracy,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania praktyczne i teoretyczne,
- zazwyczaj pracuje systematycznie i efektywnie (indywidualnie i w zespole),
- poprawnie formułuje wnioski,
- dobrze wywiązuje się z powierzonych zadań,
- bierze czynny udział w zajęciach lekcyjnych.

Ocenę **dostateczny** otrzymuje uczeń, który częściowo opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki oraz:

- najczęściej uzyskuje dostateczne oceny częściowe,
- wykonuje typowe ćwiczenia i zadania muzyczne o średnim stopniu trudności, często z pomocą nauczyciela,

- nie zawsze pracuje systematycznie,
- rzadko uczestniczy w dyskusjach i pracach zespołowo-grupowych,
- przejawia niezdecydowanie i powściągliwość w działaniach muzycznych,
- ma słabo zorganizowany warsztat pracy.

Ocenę **dopuszczający** otrzymuje uczeń, który na poziomie elementarnym opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki, a także:

- z pomocą nauczyciela realizuje ćwiczenia i zadania muzyczne o łatwym stopniu trudności, nie potrafi samodzielnie wykonać działań w poszczególnych formach aktywności,
- nie pracuje systematycznie,
- niestarannie wykonuje ćwiczenia,
- niechętnie podejmuje działania muzyczne,
- biernie uczestniczy w zajęciach.
- trudno organizuje swój warsztat pracy
- nie wywiązuje się z obowiązków i powierzonych zadań.

Ocenę **niedostateczny** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum wiadomości określonych programem nauczania oraz:

- nie przejawia zainteresowania przedmiotem oraz żadnej aktywności muzycznej,
- wyraża lekceważący stosunek do przedmiotu,
- nie opanował żadnych umiejętności muzycznych,
- jest nieprzygotowany do lekcji,
- nie prowadzi zeszytu przedmiotowego, nie uzupełnia ćwiczeń,
- nie wykazuje żadnej chęci poprawy oceny,
- wykazuje całkowitą niechęć do przedmiotu oraz pracy.

Ocena niedostateczna nie jest wynikiem braku możliwości i uzdolnień muzycznych ucznia, ale wynika z jego całkowitej niechęci do realizacji zadań edukacyjnych i lekceważącego stosunku do przedmiotu.